

ALAIN SÉCHAS

JE NE M'ENNUIE JAMAIS ...

Een tentoonstelling in het BPS22 Museum voor
Kunst van de Provincie Henegouwen

Van zaterdag 28 september 2024
t/m zondag 5 januari 2025



TEKENEN: DE OORSPRONG EN IN HET MIDDELPUNT VAN ALLES

De eerste grote museumtentoonstelling van de Franse kunstenaar Alain Séchas in België omvat meer dan 230 werken uit verschillende periodes die zijn carrière hebben gevormd.

Deze expositie is strikt genomen geen retrospectief, want de selectie bestaat voornamelijk uit recente werken. Desalniettemin maakt u kennis met iconische kunstwerken die Alain Séchas heeft gemaakt. Het terugkerende motief 'tekenkunst' is wat deze werken met elkaar verbindt, en dat maakt de tentoonstelling zo bijzonder. De eerste werken van Séchas vinden hun oorsprong in de tekenkunst, 'de kunst van de lijnen'. Door zijn brede opvatting van de tekenkunst is hij ook met video, beelden en installaties aan de slag gegaan.

Alain Séchas plaatst tekenen centraal in zijn werk. Met enkele scherpe, precieze lijnen weet hij figuren te vormen en de ruimte eromheen te gebruiken. Door de snelheid waarmee hij werkt en zijn vlotte lijnen creëert hij soepele vormen die concreet worden in

talrijke tekeningen, rechtstreeks op muren, als zeefdruk, als gedrukte posters of in neonlichten (denk aan *Maryline*, waarin verschillende lichtgevende lijnen een korte sequentie opleveren). De kunstenaar maakt veelvuldig gebruik van social media, waaronder Instagram, waar hij regelmatig 'Insta Dessins' post, zoals hij ze zelf noemt. Door de snelle en precieze werkwijze van Séchas heeft hij een uitgebreide collectie spontane tekeningen, die hij vooral tijdens de lockdown maakte (de *Kitchen drawings*), en waarvan er meer dan 180 deel uitmaken van de tentoonstelling. Elke tekening stelt een bepaalde situatie voor, vaak op humoristische wijze, en verwijst naar de vele dagelijkse observaties van de kunstenaar.

Aanvankelijk vond Séchas de schilderkunst pretentius en achterhaald, waardoor hij zich op de tekenkunst richtte. Niet om van tekenen ook iets pretentius te maken, als 'vrucht' van een technische virtuositeit, maar juist om de spontaniteit en schijnbare eenvoud van tekenen aan te geven. Hij ontwikkelde een zeer persoonlijke stijl die wordt kenmerkt door snel werken en gede-

tailleerde lijnen die resulteren in geronde vormen en soms doen denken aan de tekeningen van Henri Matisse (1869-1954). Vervolgens gebruikte hij de verschillende technische mogelijkheden van zijn tijd om zijn opvatting van de tekenkunst uit te breiden naar andere kunstvormen: posters, muurtekeningen, video-installaties, neonlichten en zelfs beelden.

Tekenen vs. schilderen

In de kunstgeschiedenis worden tekenen en schilderen van oudsher tegenover elkaar gezet. Tekenen zou staan voor lijnen, duotoon (de kleur van de lijn en die van het papier) en splitsing. Schilderen zou staan voor penseelstreken, kleuren en overlapping. Simpel gezegd is dat de tegenstelling tussen neoclassicisme en romantiek, en tussen

Jean-Auguste-Dominique Ingres (1780-1867) en Eugène Delacroix (1798-1863). Tekenen werd lange tijd ten onrechte ondergewaardeerd. Men beschouwde een tekening slecht als schets of de voorbereiding op een schilderij. Sommige tekeningen werden echter puur gemaakt omdat iemand tekeningen wilde creëren.



Insta Dessin (*La vie en slip*), 2022. Acrylviltstift op papier.
Courtesy van de kunstenaar en Galerie Laurent Godin, Paris



Insta Dessin (*Télé asphalte*), 2019. Acrylviltstift op papier.
Courtesy van de kunstenaar en Galerie Laurent Godin, Paris



Insta Dessin (*Faudrait que je range un peu...*), 2020. Acrylviltstift op papier.
Courtesy van de kunstenaar en Galerie Laurent Godin, Paris

Portret van Alain Séchas
in het BPS22, 2024.
Foto Leslie Artamonow



De levensloop van Alain Séchas

Alain Séchas werd in 1955 geboren in de Franse gemeente Colombes. Hij werd in de jaren 80 bekend toen hij de École supérieure normale des arts appliqués in Parijs verliet, waar hij leerde tekenen. Al snel werd hij vertegenwoordigd door Galerie Chantal Crousel in Parijs en Galerie Albert Baronian in Brussel. Ook nam hij deel aan grote tentoonstellingen in Frankrijk en daarbuiten. In deze tijd was hij docent tekenen in het voortgezet onderwijs, eerst in de regio Metz, later in Parijs. Hij stond tot 1996 voor de klas tot hij werd uitgenodigd om Frankrijk te vertegenwoordigen op de Biënnale van São Paulo in Brazilië. De kunstenaar zegt dat hij als docent zijn werk opnieuw moest uitvinden om zijn klassen te blijven motiveren en gemakkelijk

tussen verschillende technieken moest kunnen schakelen om elke leerling een techniek aan te bieden die bij diegene paste.

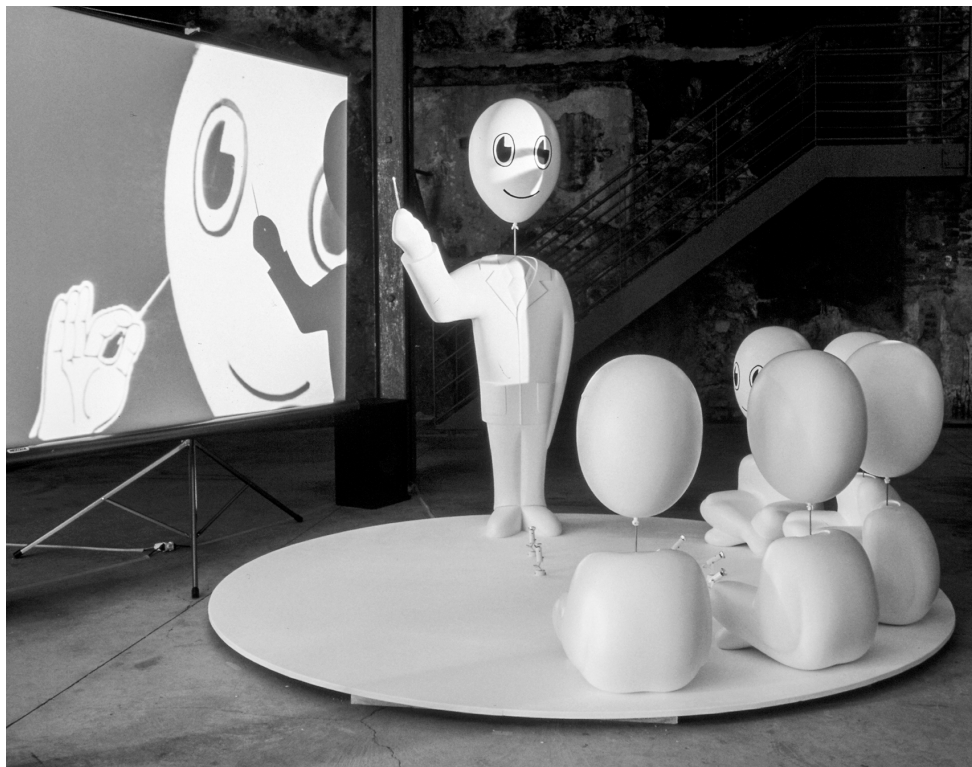
In de jaren 2000 had Séchas meerdere grote solotentoonstellingen, voornamelijk in het Musée d'art moderne et contemporain in Straatsburg en Le Consortium in Dijon (2001), in het Palais de Tokyo in Parijs (2005), in het MAMCO in Genève (2009) en in het Musée d'art moderne in Parijs (2016). In dezelfde periode creëerde hij meerdere monumentale werken voor de openbare ruimte, waaronder *Superchaton* voor Bezons (Frankrijk), *Les Grands Fumeurs* voor Vitry-sur-Seine (Frankrijk), en *La Cycliste* voor Brussel, waarvan in deze tentoonstelling een miniatuurversie te zien is.

MIJN TEKENIN- GEN ZIJN GEEN CARTOONS EN OOK GEEN STRIPVE- RHALEN...

Soms komt het werk van Séchas in de buurt van een spotprent of een stripverhaal. Toch waakt hij ervoor dat hij zich van deze kunstvormen onderscheidt om ruimte te houden voor de artistieke eigenheid die hem typeert. Hoewel Séchas over de vaardigheden beschikt om cartoons te tekenen, zegt hij zelf dat hij dat niet kan: 'Cartoons maken is een vak, en het is niet mijn vak', zegt hij. 'Een cartoonist moet dagelijks cartoons maken en rea-

geren op de actualiteiten, vaak op zeer gevoelige onderwerpen. Dat kan ik niet. Soms reageer op de actualiteiten via mijn Insta Dessins, maar ik vermaak me niet zo goed met een lichtreflectie in het water, een standpunt in een tentoonstelling of de vorm van een gebouw.' Daarom heeft hij verzoeken om iets voor de pers te tekenen altijd afgewezen.

Voor spotprenten moet je overdrijven, en ook dat ziet Séchas niet zitten. Net zoals hij niet wil toegeven aan ironie: 'Een ironisch schrijver is niet erg betrokken. Die gebruikt ironie voor zijn eigen voldoening, terwijl een humorist zich bezighoudt met het publiek.' De kunstenaar geeft tot slot toe dat hij stripverhalen boeiend vindt, maar nooit de behoefte heeft gevoeld om zich op een verhaal te storten dat in meerdere tekeningen moest worden verteld. Maar dat weerhoudt hem er niet van om, als de gelegenheid zich voordoet, bepaalde stripelementen over te nemen, zoals zijn tekeningen voorzien van tekst en tekstballonnetjes.



Professeur Suicide, 1995.
Polyester lijstwerk, acryl,
hout, doek, spots, videoclip.
Collectie Centre national des
arts plastiques © Adagp,
Paris - Cnap, Courtesy
Galerie Ghislaine Hussenot

dat Jupiter van haar houdt. Séchas draait de rollen om met een paradoxale figuur: een dun en mensvormig gestalte met ellenlange benen dat oogt als een pin-up. Ze heeft een reclameachtige glimlach en een groene huidskleur, die duidt op 'het anders-zijn', en een alien- of xenomorph-hoofd, om de benaming uit de Alien-franchise te gebruiken. Maar deze Platée blijkt een domme en bekoorlijke alien te zijn.

Platée
Platée is de naam van een personage uit het gelijknamige 'ballet bouffon' van Jean-Philippe Rameau (1683-1764), over de liefde tussen haar en Jupiter. Dit stuk werd geschreven ter ere van het huwelijk van Lodewijk van Frankrijk en Infante Maria-Theresa van Spanje. Het kunstwerk toont de lelijke en zelfingenomen Kikkerkoningin uit het stuk, Platée, die wordt beïnvloed door goden die haar laten geloven



Grosse Bêtise, 2003.
Polyester, acryl op doek.
Collectie van de Provincie
Henegouwen, in depot bij
de BPS22. Foto BPS22

...ZIJN BEELDEN ZIJN WEL 3D-TEKE- NINGEN

De kunstenaar wilde zijn tekeningen al snel meer fysieke aanwezigheid geven door ze in 3D uit te werken. De overgang naar beeldende kunst kunnen we zien als een 'uitbreiding' van het tekenen, want Séchas probeert zijn beelden hetzelfde lineaire karakter te geven als zijn tekeningen. Zijn eerste installaties en beelden zijn een soort tussenvorm. In zijn creaties combineert Séchas het tekenen met een kartonnen beeld van uitgesneden stukken met lijnen zonder echte diepte. Geleidelijk aan geeft hij zijn werken meer diepte, wat ze bijna synthetisch maakt.

De eerste beelden van Séchas worden gekenmerkt door dezelfde getekende structuur. Hij maakte vormen op basis van figuren van grote zwarte lijnen met enkele kleurtinten erbij. De contourlijn die de vorm illustreert is levendig en duidelijk aanwezig. Séchas geeft de voorkeur aan kromme lijnen en beperkt het gebruik van hoeken en onderbrekingen om de figuren er mild en aandoenlijk uit te laten zien. Die

mildheid moedigt het publiek aan om zich onmiddellijk in te leven in het voorgestelde onderwerp, ook al is dat onderwerp soms niet zo toegankelijk. Bijvoorbeeld bij *Professeuse Suicide*, waarin een docent met een ballonhoofd de leerlingen uitlegt hoe je jezelf van het leven berooft met een speld. Ondertussen speelt een strijkkwartet *Opus 77* van Joseph Haydn (1732-1809). Het werk doet denken aan de zelfmoorden waar bepaalde sektes voor verantwoordelijk waren, waaronder de Orde van de Zonnetempel in de jaren 90. Door deze associatie verliest het kunstwerk zijn sympathie, dat het dankzij zijn ronde vormen had gekregen. Het is een terugkerend principe in de kunst van Séchas: de toeschouwer benaderen met iets sympathieks, om die vervolgens te confronteren met een moeilijk onderwerp.

Een andere creatie uit deze periode is *La Grosse Tête*, een gigantisch hoofd op een minuscule lichaam. Het lijf zit vast in een sarcofaag van plexiglas. Dit werk, dat een metafoor is voor ambitie en narcisme, is een voorbeeld van hoe de kunstenaar overgaat van tekenkunst naar beeldende kunst: de kunstenaar probeert op basis van de voorbereidende tekening de juiste vorm te snijden uit een blok piepschuim met een laagje glasvezel erop (zoals bij surfplanken). In plaats van het materiaal te boetsen, zoals bij traditioneel beeldhouwwerk, verwijdert Séchas materiaal

om het werk de vorm van de tekening te geven. Daarom beschouwt hij zijn beelden als 'tekeningen in volume'. Met die technieken maakt hij de weg vrij voor zijn katten.

KATTEN EN MARSMAN- NETJES

Alain Séchas werd midden jaren 90 vooral internationaal bekend door zijn katten met lange ledematen en uitdrukkingen die vastgelegd zijn met enkele trekken, die de kijker rechtstreeks aankijken met hun grote open-gesperde ogen. Deze figuren (eerst katten, dan marsmannetjes) worden in absurde of vreemde situaties geplaatst en behandelen ernstige of banale onderwerpen op een gekke of zelfs ontluisterende toon. Zo wisselt Séchas maatschappelijke vraagstukken (bijv. *Grosse Bêtise* en *Professeur Suicide*) af met situaties uit het dagelijkse leven, of die nu gewoontjes of komisch zijn. Denk aan *Hugh Chat Guitariste*, een leuke verwijzing naar de beeldend kunstenaar en muzikant Hugues Reip. Een plaatje van het kunstwerk prijkt ook op de cover van een album van de muziekgroep SPLITT.

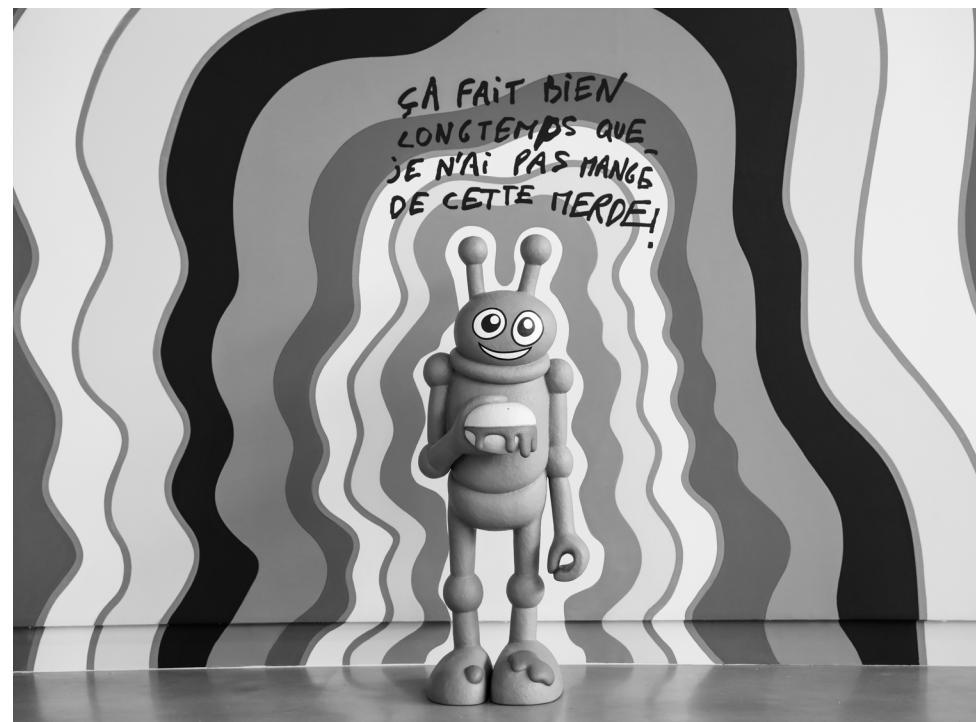
In welke context de figuren ook zijn neergezet, de toeschouwer komt er altijd oog in oog mee

te staan. Séchas geeft zijn personages wijd opengesperde ogen om meteen een aantrekkingskracht of verbazing teweeg te brengen. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de lichtgevende ogen van *Jurassic Pork*, die net als de vonken in de dino-film Jurassic Park de aandacht trekken. De kunstenaar wil zo snel mogelijk de aandacht van de toeschouwer trekken door die met humor te benaderen. Daarna geeft hij de toeschouwer een gevoel van verbazing en laat hij die dieper over het onderwerp nadenken. Ook bij de installatie *Hommage à Emile Coué* kijkt de toeschouwer er recht tegenaan. Men kijkt naar een getekende hypnotiserende spiraal die steeds sneller begint te draaien terwijl een stem op hetzelfde ritme de volgende zin voor autosuggestie van de bekende apotheker Emile Coué herhaalt: 'Tous les jours, à tout point de vue, je vais de mieux en mieux' (Het gaat elke dag op elk vlak beter met mij).

Dit is een van de paradoxen waar Séchas graag mee speelt: hoewel zijn humoristische werken meteen opvallen, vergt het tijd om de conceptuele en plastische diepte ervan te doorgronden. Met schijnbaar lichte humor werpt Séchas een scherpe blik op onze wereld en legt hij de gedragingen en tekortko-

mingen ervan bloot zonder er moraliserend over te oordelen. Hij herkent zich in de figuur van de 17-eeuwse Franse moralist die zonder een autoriteit te vertegenwoordigen (zoals de staat of de geestelijke stand) vanuit eigen perspectief op bedachtzame wijze de zeden en gewoonten van diens tijdgenoten waarnaam. Net als de moralisten gebruikt Séchas iets 'kleins' om behalve een waarneming ook een reflectie op de menselijke natuur in al haar complexiteit te delen.

De kunstenaar heeft er voor deze tentoonstelling voor gekozen beelden van verschillende groottes te presenteren om verschillende relaties met de ruimte te creëren. Grote beelden en installaties, zoals *Platée*, *La Grosse Tête* en *Jurassic Pork*, gaan natuurlijk op in de grote ruimtes van het BPS22, als een getekende lijn op een papier. Kleinere werken, zoals *Mister Mazout*, *Petit Baldaquin*, *Le Monument pour Jacques Lacan* en *La Cycliste*, vereisten een andere aanpak. Ze staan in een klassieke opstelling op verschillende sokkels zodat elk werk de ruimte krijgt en bezoekers er goed naar kunnen kijken zonder te worden afgeleid door de rest van het gebouw. *Mister Mazout*, dat naar olieverontreiniging verwijst, speelt in op



Le Martien hamburger (detail), 2001. Polyester, acryl, muurschildering. Collectie MAMCO, werk verworven dankzij een abonnement van de Association des Amis du MAMCO en anonieme schenkers. Foto BPS22

Oog in oog met het kunstwerk

Een gewapende kat in een baggy broek roept de bezoeker een halt toe in een één-op-één-confrontatie. Op de achtergrond bevindt zich het decor van een vrijwel verlaten voorstad. Het schilderij is een onpersoonlijke reproductie met kleurvlakken van een geprojecteerde tekening dat als decor dient en het personage, dat aarzeling uitdrukt, in een context plaats. Séchas kiest ervoor het moment te laten zien waarop de actie op zich laat wachten. De situatie kan plotseling oms-

laan, van iets gewaagds naar iets dramatisch of van iets komisch naar iets tragisch. Ertegenover geeft *Martien hamburger*, een 'klein groen mannetje' dat 'het anders-zijn' uitdrukt, net als de kat in *Grosse Bêtise* ook toe aan uiterst menselijk gedrag: hij smult van een hamburger, die de ultieme vorm van junkfood symboliseert. Zijn silhouet wordt geaccentueerd door een muurschildering in dezelfde kleuren als het beeld. Een tekst op de muur bekrachtigt de betekenis van de installatie.

Monument pour Jacques Lacan, een werk dat persoonlijkheidsstoornissen, waaronder gespletenheid, visualiseert. *Petit Baldaquin* en *La Cycliste* zijn miniatuurmodellen van de grote monumentale werken in de openbare ruimte. Het laatstgenoemde werk staat in Brussel, tegenover de Koninklijke Sint-Hubertus Galerij. Deze grote werken staan niet op een sokkel en vallen de toeschouwer meteen op, net als het beroemde *Les Bourgeois de Calais* van Auguste Rodin (1840-1917). *Hugh Chat Guitariste* daarentegen illustreert een geluidloos optreden vanaf een podium dat als sokkel fungeert.

Concorde 1, 2023. Acryl op doek. Courtesy van de kunstenaar en Galerie Baronian, Brussel. Foto BPS22



SCHILDEREN: VAN BIJZAAK NAAR VOORLIEFDE

In 1996 maakt Séchas *Le Chat Écrivain* een installatie met een beeldhouwwerk en een schilderij. Dit werk heeft een centrale rol gespeeld in zijn traject: een jonge kunstschilder schrijft een hoogdravende brief aan zijn zus waarin hij trots aankondigt dat hij eindelijk een overtuigend portret van hun vader afgewerkt had dat hem beroemd zou maken. Dit werk wordt in deze tentoonstelling getoond. Achteraf gezien is het een mijlpaal in het traject van de kunstenaar. Het is namelijk enerzijds het eerste beeldhouwwerk van een kat waarmee hij bekend wordt. Anderzijds is het ook de terugkeer van de schilderkunst (die Séchas tot dan zorgvuldig vermeden had) in het werk via een zijweg, namelijk via het 'decor' dat het beeldhouwwerk context moet geven. De tentoonstelling in het BPS22 toont deze specifieke ontwikkeling: de schilderkunst evolueert geleidelijk aan van een aanvulling bij de beeldhouwkunst, een muurschildering (bijv. *Martien hamburger*) of beschilderd doek (bijv. *Grosse Bêtise*).

Rond 2005 stopte Séchas met zijn beeldhouwkunst, in het bijzonder met zijn beroemde

katten. Die belofte kwam hij slechts gedeeltelijk na, want af en toe maakte hij toch nog een kat. De kattenbeelden maken was tijdrovend, wat niet meer paste bij de snelle werkwijze die kenmerkend was voor zijn creatieve proces. Bovendien had Séchas de schilderkunst (opnieuw) ontdekt, en hield hij zich sinds die periode voornamelijk daarmee bezig. De kunstenaar onderzocht zijn 'nieuwe' kunstvorm uitvoerig en beleefde daar echt plezier aan. Séchas stapte over van de ene stijl naar de andere, van geometrische of lyrische abstractie naar verschillende soorten figuratieve schilderkunst. Afhankelijk van zijn projecten breidde hij zijn technieken en media uit.

Voor doeken als *Glace citron*, *Crabe* en *Chips* gebruikt Séchas een andere methode dan normaal. Hij begint met gekleurde vlekken op het doek, waarna hij er met een penseel getekende silhouetten op aanbrengt. Zo ontstaat er een spanningsveld tussen de geschilderde achtergrond en de met de tekening gecreëerde diepte. Voor zijn nieuwere reeks, zoals *Maryline*, gebruikt Séchas weer een andere techniek. De kunstenaar selecteert op social media afbeeldingen van jonge vrouwen met stereotyperende lichaamshoudingen en uitdrukkingen, op de grens tussen clichés op de kalender van een vrachtwagenchauffeur en figuren uit de kunstgeschiedenis. Op basis van deze afbeeldingen maakt hij een tekening die hij reproduceert op een doek van bijna 1 op 1. Vervolgens brengt hij kleurlagen aan en maakt hij het schilderij af aan de hand van

klassieke schildertechnieken (onderliggende tekeningen, kleurvlakken, modelleren, contrasterende tinten, enz.) De werken *Last Cocktail*, *Château*, *Couple en rouge* en *Visite d'expo* daarentegen, maakte Séchas rechtstreeks op het doek, en aan het eind accentueerde hij de vormen.

De allereerste schilderijen van Séchas waren abstracte doeken die als 'lyrisch' konden worden omschreven. De kunstenaar creëerde zijn werk uit de mengelmoes van kleuren die hij tot zijn beschikking had, zonder voorbereidende of onderliggende tekeningen. In zekere zin nam hij afstand van zijn manier van werken. Daarna maakte hij ook geometrische composities en combineerde hij zelfs verschillende stijlen en technieken (schilderen en tekenen), bijvoorbeeld voor *Genève 2*, waarin de penseelstreken op een egale achtergrond lijken te bewegen. In de recente reeks *Monaco* wordt deze spanning verscherpt. Er lopen dikke gekleurde penseelstreken verticaal over een eenkleurig doek die je enigszins misleiden en doen denken aan rechtopstaande silhouetten.

De tentoonstelling heeft als titel *Je ne m'ennuie jamais... [Ik verveel me nooit...]*, een uitdrukking die verwijst naar de grote productie van de kunstenaar. Ze had echter evengoed *Changements de méthode [Verandering van methode]* kunnen heten, aangezien Séchas duidelijk plezier beleeft aan het experimenteren met verschillende technische registers.

Zie ook bij BPS22



De tentoonstelling *Tout cramer [Alles verbranden]* van Juliette Vanwaterloo is te zien op de Entresol

Juliette Vanwaterloo (FR, 1998), activistisch kunstenaar gericht op feministische, ecologische en dekoloniale vraagstukken, maakt borduurwerk, kantwerk, wandtapijten en textielinstallaties waarmee zij het geweld van de politie aan de kaak stelt. Als tegengewicht voor het dominante discours van de politie, de rechterlijke macht, het beleid en sommige media, gebruikt ze beelden van cop watching die via de sociale netwerken verspreid worden. Haar artistieke praktijk omvat geconstrueerde counter-narratives met zachte, delicate, kleurrijke materialen die doordrenkt zijn van de huislijke geschiedenis die lang aan vrouwen werd toegeschreven.

Juliette Vanwaterloo,
Tout cramer (tentoonstelling
uitzicht), BPS22, 2024.
Foto BPS22

Maar ook

Het **Petit Musée** is een ruimte voor publiekswerking die bedoeld is voor en gericht is op kinderen. Als echo op de figuratieve werken van de grote tentoonstelling wordt er een selectie tekeningen met precieze lijnen of in de stijl van een stripverhaal getoond. Sommige werken doen denken aan de wereld van het stripverhaal. Anderen gebruiken dan weer dierenfiguren om over de mens te praten. Net zoals in de tentoonstelling van Alain Séchas treffen we ook een aantal abstracte werken in deze ruimte aan. Le Petit Musée presenteert enkel werken uit de collecties van de Provincie Henegouwen en van het BPS22.

Gratis toegang op de eerste
zondag van elke maand